

Skolevæsenet vedrører. Jeg skal citere nogle enkelte Bestemmelser. Det hedder saaledes: „Skolecommissionen i ethvert Sogn, til hvis Omhu dets tilvørende Ungdom betroes, har at vaage over, at Kongens Hensigt til dennes bedre Dannelse paa det Nøieste vorder opfyldt“. Det er en almindelig Bestemmelse. Dernæst gaar Anordningen over til, at de enkelte Medlemmer skulle sørge for, at Læreren nyder sin Løn, de skulle flittig besøge Skolen, vejlede Læreren med Raad og Daad osv.; de skulle undersøge Børnenes Fremgang, overvære de halv-aarlige Examina, maanedlig holde Møde, og Sognepræstens Stilling dertil i Forening med de Øvrige er aldeles som hans Stilling nu for Diebliffet overfor Sogneforstanderskabets Medlemmer. Han har at udføre den Correspondance, som følger af, hvad Fleertallet af Commissionens Medlemmer har vedtaget, og har kun i Mellemtiden mellem Møderne at føre de løbende Forretninger ligesaavel som nu. I § 14 i Loven af 13de August 1841 bestemmes det, at „de Forretninger i Henseende til Fattige og Skolevæsen, som efter de nugsældende Anordninger paaahvile Fattige og Skolecommissionen, skulle herefter gaae over til Sogneforstanderskabet, hvoraf følger, at bemeldte Commissioner ville ophøre, saasnart Sogneforstanderskaberne ere traadte i Virksomhed“. Sogneforstanderskaberne have altsaa siden 1841 en Myndighed over Skolevæsenet med Hensyn til Undervisningen, Lærernes Embedsførelse, kort sagt, alt i det Enkelte Gaaende i samme Omfang, som Skolecommissionerne havde efter Anordningen af 1814, og Præstens Stilling i den Henseende i Sogneforstanderskabet er den samme, som den var ligeoverfor de øvrige af Skolecommissionens Medlemmer efter Anordningen af 1814. Naar nu noget Sogneforstanderskabsmedlem troer, at han ikke har den Myndighed, beviser det noksom, at han ikke har læst den Lov, hvorefter han er valgt, og ifølge hvilken han skal tage Deel i Bestyrelsen af Sognecommunerens Anliggender. For særlig at kunne tage sig af Skolevæsenets Sager, bestemtes det, at Sogneforstanderskabet udvænte nogle af sine Medlemmer til især at tage Vare derpaa, men selvfølgelig have disse Medlemmer intet Andet end at referere til hele Sogneforstanders-

skabet, og der er det, at den Beslutning tages med Fleerstemmighed, som bliver gjældende i disse Spørgsmaal. Overfor dette siger jeg, at Udvalgets Forslag er et meget bestemt Tilbagefriddt, et Tilbagefriddt, ikke til 1841, men til 1814. Istedetfor at vi holde paa, at man dog saa meget som muligt skal gjøre Sogneraadet til Brændpunkt i saadanne Spørgsmaal, vil Udvalget nu paa Landet indføre, hvad vi der aldrig have havt siden 1841: særegne Skolecommissioner, der derved faae en Myndighed, som man, naar de ikke udøve den tilfredstillende for Befolkningen i Almindelighed, meget vanskelig kan faae ændret, fordi de ere valgte middelbart. De fire Femtedele af Sognets Beboere vælge den mindste Halvdeel af Sogneraadets Medlemmer, og Sogneraadet vælger nu to Medlemmer, af hvilke det ene kan være indenfor Sogneraadets Midte, og sætter saa Præsten til som født Formand; disse skulle da have en Myndighed over den Deel af Communens Anliggender, som maaskee vedrører Sognebeboerne allernærmest. Det gaar virkelig efter min Opfattelse lige stik imod, hvad vi kunne kalde communal Frihed. Jeg har tidligere ytret, at jeg troer, at Præsterne i Almindelighed have udført deres Tilsyn paa en human Maade, men jeg troer ogsaa, at dersom vi skulle vække den Interesse for Undervisningen omkring i Communerne, som nu desværre altfor ofte savnes, maae de faae at føle, at det er dem, der have Myndigheden og Ansvarret; men opretter man saaledes paa anden eller tredie Haand saadanne Myndigheder, der staae mellem de vedkommende Beboere og Skolen, saa vil man netop gjøre lige det Modsatte af, hvad man efter min Anskuelse — og jeg er overbevist om, at det ogsaa er mine ærede Medforlagsstilleres Anskuelse — bør gjøre. Dernæst kommer der et andet Spørgsmaal, som jeg skal tillade mig at omtale, det er: Er det hensigtsmæssigt at oprette en Commission, at bestemme, at 6 Dine skulle see paa, hvorledes Læreren udfører sin Forretning, skøndt dette Tilsyn kan øves langt sikkere og langt smukkere ved at gaae i den Enes eller den Andens Hjem og tale med de Børn, Læreren underviser, thi Læreren virker ikke indenfor lukkede Døre, men hver Aften spredes hans Virksomheds Gjenstande over